

Sklenn korálky doby bronzov a hal-tatsk

Star- doba bronzov

První sklenn nález z na-eho území pat  Un tick kultu e. Objevují se vlcov, mal kruhov, mal biknick a segmentovan cylindrick korálky z opaknho materiálu modrozelen barvy. Jsou vyrobeny z fajanse nebo skeln fajanse. Dnes pojem šfajans znamen p edm t vyroben z k emi itho materiálu s povrchovou glazurou. Mezi fajans a sklem je n kolik vrobnch mezistup (skeln fajans s neidentifikovatelnou glazurou, cel t lo korlku je pln barevn).

esk, moravsk i slovensk nálezů asn DB jsou vyrobeny p evfn ze skeln fajansi. Nálezů pochází z hrob ve východních a st ednch echch (Horn Pm, Mnk, Polepy, atd.). Fajans byla vyrábí na nejdve v Mezopotámii, pak se znalost vroby do Egypta, Indie, ve 2. tis. na Krétu. P edpokld se, že korálky byly do Evropy importovány spše z Mezopotámie neř z Egypta. T et mořnost je, že korálky vyrábí li putující emeslnci, kteří s sebou p in-eli surov materiál a zpracovávali ho na různých mstech p idnm místních komponent. Další mořnost je mstn původ. Zatím ale v Evropě nebyly objeveny fldn vrobn areály.

St ední doba bronzov

Stagnuje produkce skla, korálky z toho období jsou vzcn. Vyskytují se hlavn u mohylových kultur v západních a severnch echch. Z moravského prost ed pochází nálezů z Oblekovic a Slfln. Korálky mají kulovit, kruhov nebo zaoblen tvar, v tšinou jsou vyrobeny z průsvitného materiálu. Poprvé u nás jde o sklo homogenn struktury s hladkm povrchem. P evldaj modrozelen a světle modr odstíny. Li se od korálků egejského nebo egyptského původu. Objevují se i fajansov korálky. Manufaktury na výrobu fajanse stále pokrač ovaly v klasických centrech jako Mezopotámie, Srie, Palestina, Egypt, Egejsk oblast. Sklo a sklenn korálky za aly být vyráběny kolem 1600 BC. Z tohoto období máme doklady asnch kontaktů s Blzkm Východem, ale sklo k nám mohlo být dovřeno také z egejsk oblasti.

Mlad- a pozdn doba bronzov

Výzkum skel z depotu v Allendorfu v Hessenku ukázal na sou asnou existenci skel typu LMHK, HMG a LMG v období nástupu LMG, který nahradil p edchoz typy. Skla typu LMHK jsou z mlad- ařl pozdn doby bronzov známa na více neř 30 lokalitách v Evropě. Jde o zcela nový typ skla bez paralel mimo kontinentln Evropu. Typ HMG byl vyráběn na Pdnm Vchod z alkálií získaných z popela rostlin, od st ední DB do potku hal-tatu. Typ LMHK se povařuje za severoitalsk vynález, byl zji-tn i ve skeln fázi fajansovch korálků.

V mlad- DB v kontextu knovzsk kultury se vedle monochromních modrozelených skleněných korálků poprvé objevují také korálky polychromn původem ze severoitalsk Fratessiny. Pravdě podobn v-echny korálky pochází z popelnicových hrob, jen jeden z depotu bronz ze St edokluk. V knovzsk kultu e korálky p edstavují nadregionln importy a byly z ejm majetkem elity. Byly zhotoveny technikou navjen, sklo je prsvitn, ale nehomogenn, modrozelen barvy. Skla, kromě jednoho vzorku, byla identifikována jako mixed alkali nebo LMHK. Henderson vystoupil s tezí, že skla LMHK byla vyráběna v severn Itálii v době nedostatku skla kvůli úpadku myknsk kultury. Z období od BD do HB je zech známo p es 237 korálků, z Moravy je známo p es 500 korálků. Z období kultury PP na Moravě je známo p es 200 nálezů. Nejbfn jím typem roz-ženám po cel Evropě jsou prsvitn korálky kruhového tvaru světle modr nebo modrozelen barvy.

HC

Z hal-tatu C známe málo nálezů, máme potíže s datováním kvůli přítomnosti některých typů do HD, jen málo korálek lze zařadit do HC. Vyskytují se velké kulaté korálky z modrého nebo zeleného skla, které patří do HD/LTA. Pro tento typ neznáme manufaktury. Dále se objevují korálky s dekorem z hnědého nebo černého matrixu s bílou nebo flutou dekorací. Korálky s koncentrickými prstenci jsou známy pouze z Moravy. Charakteristické jsou také flebované korálky s lineární výzdobou, jedná se o importy ze severní Itálie nebo Slovinska. Posledním typem s diagnostickou hodnotou jsou korálky jihovýchodního povodu se flutou vlnitou linií. V HC pokračuje rozvoj evropského sklářství, do popředí se kromě severní Itálie dostává i Slovinsko. Středoevropské nálezy skla zachycují obchod na velké vzdálenosti. Jako protihodnota mohl sloužit jantar.

HD1 - 2

V této fázi se objevují jen sporadické importy skleněných korálek, dále patří do HD1-2 velké monochromní korálky. Do tohoto období patří také nález z jeskyně Býčí skála. Bylo zde nalezeno přes 4500 korálek s oky, ale chyběly korálky s modrobílými oky, což by svědilo o místní sklářské dílně. Druhou možností je, že k nám byly importovány z Egypta nebo Blízkého východu. Z Moravy je známo přes 60 exemplářů korálek s koncentrickými prstenci z HC a HD. Prototyp těchto korálek pochází z Itálie z HA. Jednou z nejpočetnějších skupin v těchto věkových skupinách jsou korálky se flutou vlnkou, kterých bylo nalezeno 62. Ze Slatinek ze slezskoplatnické kultury pochází náhrdelník z černých korálek, podobné korálky byly vyráběny ve Frattesině. Dalším typem jsou opakně flebované korálky s bílou lineární výzdobou.

HD/LTA

Nálezy z HD2/3 a HD3/LTA jsou reprezentovány korálky s modrobílými nebo hnědobílými oky, s kapkami, s oky a kapkami skla, s vlnkou. Tyto typy mohou pocházet z okolní středozemní moře, jihovýchodní Evropy a možná z centrální Evropy. Obchod a kulturní kontakty s jihovýchodní Evropou jsou živější. Pouze v HD/LTA lze v těchto věkových skupinách identifikovat několik náhrdelníků skládajících se z desítek korálek, to by svědilo o relativně snadné dostupnosti skla díky intenzivnímu obchodu nebo místní produkci. Z tohoto období známe také flebované soudkovité korálky z průsvitného bezbarvého, modrého nebo kobaltového skla, které jsou známy rozšířené ve Stedomou. Nálezy na našem území se objevují spolu se flutými korálky s oky, kterých známe přes 400 ze 104 lokalit z těchto věkových skupin. Z období HD/LTA také pochází nálezy 14 v těchto věkových skupinách.

Účítí a význam korálek

V těchto věkových skupinách je interpretována jako náhrdelníky, další nálezy jako náramky (navlečené na otevřeném nebo spirálovitě stočeném bronzovém drátku), někdy jsou korálky nalézány také u kotníků nebo navlečené na textilu nebo. Korálky mohly být také součástí jehlic a spon (umístěné pod hlavici nebo přímo nahradily hlavici). V těchto věkových skupinách nálezy pochází z hrobů fien a dítí. Korálky byly také součástí některých depotů, například z Lípy, Horního Lochova, atd. Některé badatele interpretují korálky s oky jako amulety s ochrannou funkcí.

Literatura

- “ VENCLOVÁ, N. - HULÍNSKÝ, V. - HENDERSON, J. - CHENERY, S. - TNULOVÁ, L. - HLOŤEK, J. 2011: Late Bronze Age mixed-alkali glasses from Bohemia, AR 63/4, 559-585.
- “ VENCLOVÁ, N. 1990: Prehistoric glass in Bohemia. Praha.